

Spis treści

Przedmowa do dziesiątego wydania	V
Wykaz skrótów	XIX
Wykaz literatury	XXIII

Rozdział I. Wiadomości wstępne	1
§ 1. Źródła i miejsce prawa zobowiązań w polskim systemie prawnym	1
I. Miejsce i funkcja prawa zobowiązań w systemie prawnym	1
1. Dział prawa cywilnego	1
2. Inne działy	2
II. Źródła prawa zobowiązań	3
1. Prawo stanowione	3
2. Prawo zwyczajowe i zwyczaj	5
3. Prawo intertemporalne	6
III. Struktura prawa zobowiązań	7
1. Część ogólna i szczegółowa	7
2. Zróżnicowania podmiotowe	8
IV. Podstawowa literatura do prawa zobowiązań	9
1. Przed kodyfikacją	9
2. Przed reformą Kodeksu	10
3. Po reformie Kodeksu	10
§ 2. Zobowiązanie	11
I. Pojęcie	11
1. Elementy	11
2. Stosunek prawny typu względnego	12
3. Treść	13
4. Dług	15
5. Rozszerzona skuteczność	17
6. Jedność stosunku zobowiązaniowego	19
II. Dług i odpowiedzialność	19
1. Pojęcie	19
2. Odpowiedzialność osobista	20
3. Zobowiązania niezupełne	22
4. Ograniczona odpowiedzialność osobista	23
5. Odpowiedzialność rzeczowa	24
III. Powstanie stosunku zobowiązaniowego	24
1. Uwagi wstępne	24
2. Czynności prawne	25
3. Akty administracyjne	25
4. Konstytutywne orzeczenia sądów	27
5. Inne zdarzenia	28

§ 3. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika	28
I. Uwagi ogólne	28
II. Przesłanki ochrony	29
1. Chroniona wierzytelność	29
2. Czynność prawna dłużnika	30
3. Pokrzywdzenie wierzyciela	31
4. Korzyść osoby trzeciej	33
III. Zaskarżenie czynności i jego skutki	34
1. Zaskarżenie czynności	34
2. Orzeczenie względnej bezskuteczności	35
IV. Zbliżone instytucje	38
Rozdział II. Świadczenie	40
§ 4. Uwagi ogólne	40
I. Pojęcie	40
1. Przedmiot a treść świadczenia	40
2. Kwalifikacja prawna świadczenia	41
II. Uwagi ogólne o treści świadczenia	41
1. Działanie i zaniechanie	41
2. Sposób ustalenia świadczenia	42
3. Możliwość wykonania świadczenia	43
4. Świadczenia w zobowiązaniach rezultatu i w zobowiązaniach starannego działania	44
§ 5. Rodzaje świadczeń	45
I. Świadczenia w zobowiązaniu przemiennym oraz z upoważnieniem przemiennym	45
1. Zobowiązanie przemienne	45
2. Upoważnienie przemienne	46
II. Wielość świadczeń oraz świadczenia uboczne	47
1. Łączenie świadczeń	47
2. Świadczenia uboczne	47
III. Świadczenia jednorazowe, okresowe i ciągłe	48
1. Świadczenia jednorazowe	48
2. Świadczenia okresowe	49
3. Świadczenia ciągłe	49
IV. Świadczenia podzielne i niepodzielne	51
V. Świadczenia oznaczone co do tożsamości i oznaczone co do gatunku ..	51
VI. Zwrot nakładów i wydatków	53
§ 6. Świadczenia pieniężne i odsetki	53
I. Pieniądz	54
1. Pojęcie	54
2. Funkcje	54
3. System pieniężny	55
II. Pojęcie i sposób spełnienia świadczenia pieniężnego	56
1. Pojęcie	56
2. Walutowość	57
3. Zapłata gotówką	59
4. Zapłata bezgotówkowa	60
5. Elektroniczna postać zapłaty	62

III. Nominalizm	63
1. Pojęcie	63
2. Zobowiązania ze świadczeniem pieniężnym	64
IV. Waloryzacja. Zagadnienia ogólne	64
1. Pojęcie i funkcja	64
2. Zakres zastosowania	65
V. Waloryzacja umowna	67
1. Pojęcie	67
2. Miernik wartości	67
VI. Waloryzacja sądowa	68
1. Pojęcie	68
2. Przesłanki	68
3. Zakres kompetencji sądu	71
VII. Odsetki	72
1. Pojęcie i funkcja	72
2. Źródła obowiązku świadczenia odsetek	74
3. Wysokość odsetek	76
4. Zakaz anatocyzmu	78
5. Terminy płatności	78
6. Przedawnienie	79
§ 7. Naprawienie szkody	81
I. Odpowiedzialność odszkodowawcza i jej przesłanki	82
II. Zasady i rodzaje odpowiedzialności	83
1. Zasady odpowiedzialności	83
2. Rodzaje odpowiedzialności	85
III. Związek przyczynowy	86
1. Pojęcie	86
2. Cecha normalności	87
3. Wyjątki	90
IV. Szkoda	90
1. Pojęcie	90
2. Rodzaje szkody majątkowej	92
3. Zaliczenie uzyskanych korzyści	94
4. Ujemny interes umowny	95
5. Ciężar dowodu	96
V. Świadczenie zmierzające do naprawienia szkody	97
1. Funkcje odszkodowania	97
2. Przyczynienie się poszkodowanego	98
3. Inne ograniczenia obowiązku naprawienia szkody	100
4. Sposób naprawienia szkody	101
5. Sposób ustalenia wysokości odszkodowania	103
Rozdział III. Wielość wierzycieli lub dłużników	106
§ 8. Zobowiązania solidarne	106
I. Solidarność dłużników (bierna)	107
1. Pojęcie	107
2. Źródła	107
3. Pozycja prawna dłużników wobec wierzyciela	108
4. Roszczenia regresowe	110

II. Solidarność wierzycieli (czynna)	111
1. Pojęcie i funkcja	111
2. Reżim prawny	111
III. Struktura prawna zobowiązań solidarnych	112
IV. Solidarność niewłaściwa	112
§ 9. Zobowiązania niepodzielne i podzielne	113
I. Zobowiązania niepodzielne	114
1. Pojęcie	114
2. Wielość dłużników	114
3. Wielość wierzycieli	114
II. Zobowiązania podzielne	115
Rozdział IV. Umowy zobowiązaniowe	117
§ 10. Uwagi ogólne o umowach zobowiązaniowych	117
I. Uwagi wstępne	117
1. Pojęcie	117
2. Regulacja prawna	118
3. Transformacja koncepcji umowy	118
4. Umowy adhezyjne	119
II. Umowy wzajemne	120
1. Umowy jednostronnie i dwustronnie zobowiązujące	120
2. Pojęcie umowy wzajemnej	120
3. Zakres zastosowania	122
4. Konsekwencje	123
III. Umowy realne	124
IV. Umowy kauzalne i abstrakcyjne	124
V. Umowy losowe	125
§ 11. Treść umów zobowiązaniowych	126
I. Swoboda umów	126
1. Pojęcie	126
2. Zakres swobody umów	127
3. Granice wyznaczone przez ustawę	129
4. Granice wyznaczone przez zasady współżycia społecznego	130
5. Granice wyznaczone przez naturę zobowiązania	131
6. Skutki przekroczenia granic	133
II. Pierwotna niemożliwość świadczenia	134
III. Wyzysk	135
1. Przestanki	135
2. Skutki prawne	135
3. Kwalifikacja prawna	136
§ 12. Zagadnienia szczególnie związane z przygotowaniem i zawarciem umowy	136
I. Wprowadzenie	137
II. <i>Culpa in contrahendo</i>	137
III. Umowa przedwstępna	139
1. Pojęcie i cel	139
2. Przestanka ważności	142
3. Termin zawarcia umowy przyrzeczonej	142
4. Skutki niezawarcia umowy przedwstępnej	143
5. Przedawnienie	144

IV. Ograniczenia swobody zawierania umów	145
1. Uwagi wstępne	145
2. Ograniczenia doboru kontrahenta	146
3. Obowiązek kontraktowania	146
4. Zezwolenia administracyjne	148
5. Tryb zawierania umowy	148
§ 13. Wzorce umów	149
I. Uwagi wstępne	149
1. Geneza i funkcja społeczna	149
2. Reakcja prawna	150
II. Pojęcie i charakter prawny wzorca umowy	151
1. Wzorec umowy	151
2. Charakter prawny wzorca	152
III. Informacja o wzorcu przesłanką mocy wiążącej wzorca	154
1. Uwagi wstępne	154
2. Doręczenie wzorca	155
3. Inne sposoby informowania o wzorcu	155
4. Przejrzystość (transparentność) wzorca	156
IV. Wzorec a umowa	157
1. Pierwszeństwo umowy	157
2. Wydanie wzorca w czasie trwania stosunku prawnego o charakterze ciągłym	157
3. Konflikt wzorców	158
§ 14. Umowy konsumenckie	159
I. Uwagi ogólne	159
1. Pojęcie	159
2. Zasady	160
3. Regulacja prawna	160
II. Niedozwolone postanowienia umowne	161
1. Uwagi ogólne	161
2. Zakres stosowania	161
3. Ciężar dowodu indywidualnego uzgodnienia	163
4. Przesłanki uznania klauzuli za niedozwoloną	163
5. Katalog klauzul z art. 385 ³ KC	165
6. Skutki uznania klauzuli za niedozwoloną	166
7. Kontrola treści konkretnego stosunku prawnego	166
8. Kontrola abstrakcyjna	166
III. Umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa	169
1. Uwagi ogólne	169
2. Miejsce zawarcia umowy	169
3. Wyłączenia	170
4. Sposób zawarcia umów poza lokalem przedsiębiorstwa	170
5. Odstąpienie od umowy	171
IV. Umowy zawierane na odległość	173
1. Uwagi wstępne	173
2. Zawarcie umowy na odległość	173
3. Wyłączenia	174
4. Zgoda konsumenta na posłużenie się określonym środkiem porozumiewania się na odległość	174

5. Obowiązek informacji	175
6. Treść umowy	176
7. Skutki niewykonania umowy przez przedsiębiorcę	177
8. Zapłata kartą płatniczą	178
9. Odstąpienie od umowy przez konsumenta	178
10. Umowy dotyczące usług finansowych	179
§ 15. Umowy odnoszące się do osób trzecich	180
I. Umowa o świadczenie na rzecz osoby trzeciej	180
1. Pojęcie	180
2. Skutki	182
3. Zastosowanie	183
II. Umowa o świadczenie przez osobę trzecią	183
1. Pojęcie	183
2. Odpowiedzialność gwaranta	185
3. Zastosowanie	185
III. Umowa o zwolnienie dłużnika przez osobę trzecią od obowiązku świadczenia	186
Rozdział V. Czynny niedozwolone	188
§ 16. Uwagi wprowadzające	188
I. Pojęcie	188
II. Systematyka	189
III. Funkcja	190
§ 17. Odpowiedzialność za własne czyny	190
I. Uwagi ogólne	191
II. Bezprawność	192
1. Pojęcie	192
2. Wyłączenia	193
III. Wina	195
1. Pojęcie	195
2. Kwalifikacje psychiczne	196
3. Rodzaje i mierniki winy	198
IV. Współsprawstwo i współodpowiedzialność	199
1. Podżeganie i pomocnictwo	199
2. Skorzystanie ze szkody	200
V. Ciężar dowodu	201
1. Reguła ogólna	201
2. Wina anonimowa	201
§ 18. Odpowiedzialność za cudze czyny	202
I. Odpowiedzialność osób zobowiązanych do nadzoru	203
1. Uwagi wprowadzające	203
2. Odpowiedzialność sprawującego nadzór	203
3. Odpowiedzialność sprawcy	205
II. Odpowiedzialność osób powierzających wykonanie czynności innej osobie	206
1. Uwagi wstępne	206
2. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez samodzielnego wykonawcę	206
3. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez podwładnego	207

§ 19. Odpowiedzialność organów władzy publicznej	209
I. Uwagi wprowadzające	210
II. Podmioty	211
1. Podmioty odpowiedzialne	211
2. Poszkodowany	213
III. Przesłanki odpowiedzialności	213
1. Czyn niedozwolony	213
2. Szkoda i związek przyczynowy	217
IV. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wydaniem albo niewydaniem aktu normatywnego, orzeczenia lub decyzji	218
1. Uwagi ogólne	218
2. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wydaniem aktu normatywnego	218
3. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wydaniem orzeczenia lub decyzji	221
4. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną niewydaniem orzeczenia lub decyzji	224
5. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną niewydaniem aktu normatywnego	226
V. Naprawienie szkody na zasadach słuszności	227
VI. Uregulowania odrębne	229
§ 20. Odpowiedzialność za zwierzęta i rzeczy	229
I. Odpowiedzialność za zwierzęta	230
1. Podmiot i przesłanki	230
2. Zasady odpowiedzialności	231
3. Samopomoc	232
II. Odpowiedzialność za wyrzucenie, spadnięcie lub wylanie przedmiotu ...	232
1. Podmiot i przesłanki	232
2. Zasada odpowiedzialności	233
III. Odpowiedzialność za zawalenie się budowli lub oderwanie się jej części	234
1. Podmiot i przesłanki	234
2. Zasada odpowiedzialności	234
§ 21. Odpowiedzialność związana z użyciem sił przyrody	236
I. Osoby ponoszące odpowiedzialność na zasadzie ryzyka	236
1. Uwagi wstępne	236
2. Prowadzący przedsiębiorstwo	237
3. Posiadacz mechanicznego środka komunikacji	238
II. Przesłanki odpowiedzialności	239
1. Prowadzącego przedsiębiorstwo	239
2. Posiadacza mechanicznego środka komunikacji	240
3. Uchylenie zasady ryzyka	241
III. Okoliczności egzoneracyjne	242
1. Uwagi wstępne	242
2. Siła wyższa	242
3. Wina poszkodowanego	242
4. Wina osoby trzeciej	243
IV. Poszkodowany	244
1. Reguła ogólna	244
2. Regulacja szczególna	244
3. Ubezpieczenia komunikacyjne	245

§ 22. Zapobieganie szkodzie	246
I. Obowiązek zapobieżenia szkodzie	246
1. Uwagi wstępne	246
2. Przesłanki	247
3. Roszczenia	247
II. Odpowiedzialność za szkody poniesione w cudzym i we wspólnym interesie	247
§ 23. Reguły szczególne odnoszące się do naprawiania szkód z czynów niedozwolonych	248
I. Miarkowanie odszkodowania	249
II. Współodpowiedzialność kilku osób	250
1. Uwagi wstępne	250
2. Przesłanki współodpowiedzialności	250
3. Roszczenia regresowe	251
III. Szkoda na osobie	252
1. Uwagi wstępne	252
2. Majątkowa szkoda na osobie	254
IV. Krzywda	260
1. Uwagi ogólne	260
2. Ogólne roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne	261
3. Relacje art. 445 KC do art. 448 KC	265
4. Zadośćuczynienie na podstawie art. 446 § 4 KC	268
5. Dziedziczenie i zbywanie roszczeń	269
6. Regulacje pozakodeksowe	270
V. Szkody związane z poczęciem i urodzeniem dziecka	270
1. Odpowiedzialność na podstawie art. 446 ¹ KC	270
2. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone niechcianym urodzeniem	270
§ 24. Przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych	272
I. Uwagi ogólne	272
II. Szczególny reżim przedawnienia	273
§ 25. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny	276
I. Uwagi ogólne	276
1. Rozwój szczególnej regulacji prawnej	276
2. Usytuowanie przepisów	277
3. Relacje do innych uregulowań	278
II. Produkt niebezpieczny	278
1. Uwagi wstępne	278
2. Produkt	278
3. Produkt niebezpieczny	279
III. Podmioty	280
1. Podmiot odpowiedzialny	280
2. Podmiot uprawniony	281
IV. Przesłanki odpowiedzialności i przedawnienie roszczeń	281
1. Zasada odpowiedzialności	281
2. Szkoda i związek przyczynowy	282
3. Przedawnienie roszczenia odszkodowawczego	283
4. Zbieg odpowiedzialności	283
V. Semiimperatywny charakter norm ochronnych	283

Rozdział VI. Bezpodstawne wzbogacenie	284
§ 26. Istotne cechy i przesłanki	284
I. Uwagi ogólne	284
1. Pojęcie i funkcja bezpodstawnego wzbogacenia	284
2. Regulacja nienależnego świadczenia	285
II. Przesłanki	285
1. Wzbogacenie	285
2. Zubożenie	285
3. Związek między wzbogaceniem a zubożeniem	286
4. Bezpodstawność wzbogacenia	287
III. Nienależne świadczenie	287
1. Brak zobowiązania	288
2. Odpadnięcie podstawy prawnej	288
3. Nieosiągnięcie celu świadczenia	288
4. Nieważność czynności prawnej	288
§ 27. Roszczenie o wydanie wzbogacenia	289
I. Zasady ogólne	289
1. Przedmiot	289
2. Podmioty zobowiązane	291
3. Przedawnienie	291
II. Wzbogacenie niepodlegające zwrotowi	291
1. Świadomość braku zobowiązania	292
2. Zgodność świadczenia z zasadami współżycia społecznego	292
3. Zadośćuczynienie przedawnionemu roszczeniu oraz roszczeniu z gier i zakładów	293
4. Spełnienie niewymagalnego świadczenia	293
III. Przepadek świadczenia	293
1. Uwagi wstępne	293
2. Czyn zabroniony	294
3. Cel niegodziwy	295
4. Skutki	296
Rozdział VII. Wykonanie zobowiązań i skutki ich niewykonania	297
§ 28. Wykonanie zobowiązań	297
I. Zasady ogólne	298
II. Zmiana stosunków (<i>clausula rebus sic stantibus</i>)	301
1. Wprowadzenie	301
2. Zakres zastosowania	303
3. Przesłanki	303
4. Decyzje sądu	305
5. Zbieg przepisów	306
6. Umowne klauzule adaptacyjne	307
III. Podmioty wykonania zobowiązania	307
1. Osoby wykonujące	307
2. Osoby przyjmujące	308
IV. Przedmiot wykonania zobowiązania	309
1. Rzeczy oznaczone co do gatunku	309
2. Część świadczenia	309
3. Kilka świadczeń (zarachowanie zapłaty)	309

V. Miejsce spełnienia świadczenia	310
VI. Termin spełnienia świadczenia	311
1. Oznaczenie	311
2. Wymagalność	313
VII. Wykonanie świadczeń wzajemnych	314
1. Jednoczesność świadczeń	314
2. Świadczenie wcześniejsze	314
VIII. Dowody spełnienia świadczenia	316
§ 29. Skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania	317
I. Ogólne reguły określające odpowiedzialność dłużnika	317
1. Wprowadzenie	317
2. Odpowiedzialność odszkodowawcza	318
3. Wina	319
4. Odpowiedzialność za inne osoby	322
5. Ciężar dowodu	323
II. Niemożliwość świadczenia	325
1. Pojęcie niemożliwości świadczenia	325
2. Skutki niemożliwości świadczenia – wprowadzenie	327
3. Niemożliwość nieobjęta odpowiedzialnością dłużnika	328
4. Niemożliwość objęta odpowiedzialnością dłużnika	329
III. Opóźnienie i zwłoka dłużnika	331
1. Wprowadzenie	331
2. Następstwa zwykłego opóźnienia	331
3. Następstwa zwłoki	332
4. Następstwa zwłoki w umowach wzajemnych	333
IV. Prawo zatrzymania	335
V. Zwłoka wierzyciela	336
1. Wprowadzenie	336
2. Przesłanki	337
3. Skutki	338
§ 30. Dodatkowe zastrzeżenia umowne	339
I. Uwagi wstępne	339
II. Zadatek	340
1. Pojęcie	340
2. Skutki	341
III. Umowne prawo odstąpienia	342
1. Pojęcie	342
2. Skutki	343
IV. Odstępne	343
V. Kara umowna	344
1. Pojęcie i funkcja	344
2. Ochrona dłużnika	345
3. Kara ustawowa	347
Rozdział VIII. Wygaśnięcie zobowiązania	349
§ 31. Wygaśnięcie zobowiązania związane z zaspokojeniem wierzyciela	349
I. Uwagi wstępne	349
II. Świadczenie w miejsce wykonania	350
III. Odnowienie	350
1. Pojęcie	350

2. Związek nowego z dawnym zobowiązaniem	351
3. Skutki	352
IV. Potrącenie	352
1. Pojęcie	352
2. Przesłanki	353
3. Skutki	355
4. Wyłączenia	356
5. Potrącenie umowne	357
V. Złożenie do depozytu sądowego	358
1. Tryb	358
2. Skutki	359
§ 32. Wygaśnięcie zobowiązania bez zaspokojenia wierzyciela	361
1. Uwagi ogólne	361
II. Zwolnienie z długu	362
III. Rozwiązanie umowy	362
Rozdział IX. Zmiana wierzyciela lub dłużnika	365
§ 33. Uwagi wstępne	365
§ 34. Zmiana wierzyciela	366
I. Przelew wierzytelności	366
1. Pojęcie	366
2. Dopuszczalność	368
3. Skutek wobec wierzyciela	369
4. Skutek wobec dłużnika	370
II. Wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela	372
1. Przesłanki i skutki	372
2. Obowiązek przyjęcia świadczenia	374
3. Ochrona dłużnika	374
§ 35. Zmiana dłużnika	375
I. Przejęcie długu	375
1. Pojęcie	375
2. Forma	377
3. Zgoda na przejęcie długu	378
4. Przedmiot umowy. Prawa uboczne	378
5. Zarzuty przysługujące przejemcy	379
II. Kumulatywne przystąpienie do długu	380
1. Umowa kumulatywnego przystąpienia do długu	380
2. Ustawowe kumulatywne przystąpienie do długu	381
Rozdział X. Zbieg roszczeń	382
§ 36. Uregulowanie prawne zbiegu roszczeń	382
I. Uwagi ogólne	382
1. Pojęcie zbiegu przepisów, norm i roszczeń	382
2. Skutki zbiegu roszczeń	383
II. Rozwiązania szczególne	384
1. Bezpodstawne wzbogacenie	384
2. Delikty	385
3. Szkoda wyrządzona przez produkt niebezpieczny	386
4. Naruszenia dóbr osobistych	387
Indeks rzeczowy	389